

POLÍTICA EDUCATIVA A AMÈRICA LLATINA. BALANÇ I PERSPECTIVES.

Isabel Carrillo.

Facultat d'Educació de la Universitat de Vic

Buenos Aires va ser l'escenari que va acollir del 28 d'abril a l'1 de maig la Quarta reunió del Grup de treball de CLACSO¹ "Educación, Trabajo y Exclusión Social", i els dies 2 i 3 de maig el Seminari Internacional sobre "Política Educativa y Desigualdad Social" organitzat per CTERA² i l'LPP³ de Buenos Aires. En aquests fòrums van participar membres del Laboratori de Polítiques Públiques de Brasil i Argentina, així com diferents representants de sindicats⁴, moviments socials i universitats.

El Grup de Treball de CLACSO, coordinat per Gaudêncio Frigotto i Pablo Gentili, va dedicar la primera jornada a fer una valoració de les activitats desenvolupades durant el període 1999-2003, i va presentar també el nou pla de treball per als pròxims tres anys, que té com a objectiu global aprofundir en les interrelacions entre educació, polítiques i moviments socials. Les altres sessions de treball van abordar el tema "Hacia una nueva política educativa en América Latina. Balance y Perspectivas después de dos décadas de ajuste". En les diferents taules de discussió internes es va parlar de la significativitat i necessitat d'una major visibilització dels moviments socials i de les lluites populars a l'Amèrica Llatina; de l'escenari de compromís per a fer possible la construcció de noves

polítiques educatives innovadores i transformadores; de les condicions creatives per una reforma dels sistemes educatius que avanci, en oposició al neoliberalisme, en la construcció de relacions d'igualtat i gestió democràtica en l'escola pública; i de la urgència de renovar les il·lusions en el treball docent. Paral·lelament es van organitzar dues sessions obertes a la ciutat. En la primera, que va tenir lloc en el Centro Cultural de la Cooperación, es va parlar sobre la guerra i els reptes de l'educació en temps de desintegració dels drets humans. La segona es va celebrar a la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad de Buenos Aires on, davant un auditori de més de 400 persones, es va parlar d'exclusió i d'asimetries democràtiques, d'escola pública i d'infància, de canviar el món i construir una felicitat i una justícia compartides.

Durant quatre intenses jornades els encontres, les mirades i complicitats, les afirmacions i preguntes van generar una atmosfera càlida on les diferents veus es van expressar i es van escoltar, obrint fluxos d'interacció i comunicació on es va compartir la necessitat de tenir present una perspectiva de realisme i utopia que permeti, en moments de foscor, de desencant i d'interrogació, deconstruir el pensament únic per tornar a construir una nova realitat més humana i més justa. En aquest marc, es va tornar a creure en l'educació, en les seves

Taula rodona sobre "La Guerra Imperial" celebrada a Buenos Aires

potencialitats revolucionàries, i es presentà com un dret que, articulat amb la totalitat dels drets humans, es configura com una obligació de les polítiques públiques. El repte està en avançar en la definició de nous camins, de renovades dinàmiques i propostes per evitar convertir l'educació en un servei privatitzat que depèn únicament de les decisions d'un mercat controlat per minories de poder. Alhora, les democràcies també han de ser objecte d'interrogació ja que no es tracta únicament de democratitzar l'Estat, sinó de transferir la democràcia a la societat civil. En aquest espai la ciutadania i els moviments socials passen a ser subjectes transformadors de la realitat, d'una realitat que evidència les relacions de desigualtat i que prioritza l'emancipació de les persones.

Si la reunió del Grup de Treball va ser intensa, el Seminari Internacional també va generar espais de discussió profunda i crítica a l'entorn del tema "Política Educativa y Desigualdad Social. Situación, emergencias y perspectivas en los países del cono sur". L'anàlisi dels contextos de pobresa on la participació popular i els moviments socials són visibles, i el debat sobre reforma educativa, formació docent i escola pública, va portar a reivindicar la radical transformació de la societat, i la necessitat de militància i compromís polític del col·lectiu docent. L'educació es presentà també en aquest fòrum com a part d'un projecte polític transformador, i els moviments socials com a generadors de pensament i de teories revolucionàries. Recuperar el temps per pensar i saber esperar, per donar sentit i valor a allò que fem i allò que volem, són algunes de les urgències i reptes que cal tenir present per descobrir si actuem amb complicitat amb el sistema o pensem, sentim i actuem des de la resistència.

En aquests dies en què la ciutat de Buenos Aires ens anunciava els primers aires de tardor, les paraules van obrir-se al diàleg, a la crítica i al compromís polític per trencar amb la repetició d'un ordre que ignora les persones. I les mirades, en trobar-se, van fer sentir els nostres cors, i hem tornat a creure en els somnis, a pensar que és des de la nostra pròpia realitat

on poden néixer les utopies, i que l'impossible es transforma en la possibilitat de construir un altre món. La esperança està en continuar el nostre caminar, en no parar, en sentir la força de la vida.

Notes:

- 1.- CLACSO. Consejo Latinoamericano de Ciencias Sociales.
- 2.- CTERA. Confederación de Trabajadores de la Educación de la República Argentina.
- 3.- LPP. Laboratorio de Políticas Públicas. El laboratorio fue creado en el año 2000 por la Reitoría da Universidade do Estado de Rio de Janeiro (Brasil). L'any 2003 ha obert una seu a Buenos Aires (Argentina).
- 4.- Pere Polo (STEI/Escuela de Formació en Mitjans Didàctics), va participar en la Reunió del Grup de Treball, en concret en les taules de discussió sobre: "Movimientos Sociales y luchas populares en América Latina: perspectivas para la construcción de nuevas políticas educativas"; "Guerra imperial y desintegración de derechos. Pensar la educación en tiempos de barbarie". També va participar en el Seminari Internacional, en la taula "Contextos de reforma educativa: nuevos y viejos desafíos para la formación docente y la escuela pública".

ES REFUGI

Via Sindicat, 21 - pati.

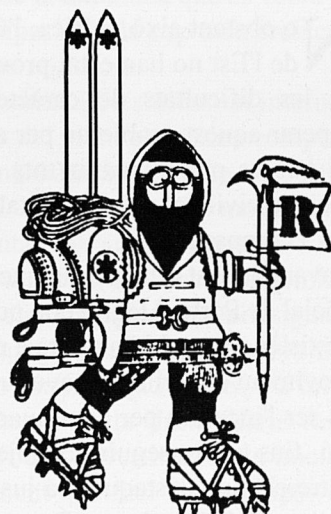
(antic edifici del
Sindicat Forà)

07002 Ciutat de Mallorca

Telèfon: 971 716 731

Fax: 971 718 597

refugi@detallsport.es

Des del 1976!